

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Альона Кудаківська,

студентка Сумського державного університету

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Значну частину населення в Україні наразі займають військовослужбовці, які обороняють нашу державу. Вони є одними з тих, на кого має бути спрямована найбільша увага, як держави, так і всього суспільства в цілому. Військовослужбовці отримують безліч проблем і нових викликів, які постають перед ними. Внаслідок участі у бойових діях багато хто з них може отримати тяжкі як фізіологічні, так і психологічні травми, через які вони можуть втратити свою працездатність. Для того щоб сприяти їх адаптації до тих умов в яких вони опинились, мають бути на державному рівні створені системи захисту та підтримки їхнього життя. Тож дана доповідь стосується соціального захисту військовослужбовців в Україні і є актуальною на сьогоднішньому етапі розвитку українського суспільства.

Метою публікації є аналіз сучасного стану соціального захисту військовослужбовців в Україні. Відповідно до визначеної мети потрібно вирішити такі **завдання**: визначити поняття соціального захисту військовослужбовців, проаналізувати нормативно-правову базу стосовно щодо цього питання та з'ясувати види та способи соціального захисту військовослужбовців України.

В. Крижна визначила поняття соціального захисту як систему економічних, соціальних, правових і організаційних заходів, які забезпечують працездатним людям і громадянам відповідні умови для покращення свого добробуту за рахунок особистого трудового внеску, а непрацездатним і соціально вразливим членам працездатного населення гарантується доступ до суспільних фондів споживання, матеріальної допомоги та зниження податків [3].

І. Белова та Н. Семенишена вказують на те, що соціальний захист включає активні та пасивні заходи підтримки доходів. Серед активних це – соціальне страхування (тобто забезпечення доходів у випадку втрати працездатності чи

роботи), лікування та профілактика хвороб, а також сприяння освіті й підвищенню кваліфікації. Пасивна підтримка надається у вигляді соціальної допомоги, яка допомагає особі або сім'ї, яка не має достатніх засобів існування [1].

Згідно Закону України про «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», який визначає це поняття так: соціальний захист військовослужбовців – діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом [4].

Отже, як наголошує Л. Малюга, соціальний захист військовослужбовців в Україні полягає в виконанні обов'язків державних органів щодо забезпечення оборони держави та виконання соціальних функцій. Це означає, що військовослужбовці отримують належний рівень соціальної безпеки за допомогою відповідних засобів, методів і засобів соціального захисту, передбачених чинним законодавством. Також основним завданням соціального захисту військовослужбовців є забезпечення невід'ємного права кожного з них на гідний рівень соціальної безпеки відповідно до законодавства та принципів, які діють у цій сфері[7].

Р. Гринько, А. Мота, С. Петриченко, зауважують на тому, що соціальний захист військовослужбовців від інших громадян залежить від того, що вони обмежені в деяких конституційних правах і свободах. Для того, щоб уникнути та зменшити соціальні ризики, пов'язані з військовослужбовцями, важливо об'єктивно оцінювати особливості їх діяльності та враховувати той факт, що вони не мають інших джерел фінансування для себе та своєї родини [6].

Аналізуючи Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» можна виділити такі види соціального захисту:

- грошове забезпечення;
- право військовослужбовців на відпустки;
- право військовослужбовців на охорону здоров'я, медичну допомогу та біологічне батьківство (материнство);
- забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- пільги військовослужбовцям та членам їх сімей;
- право на безоплатний проїзд;
- пенсійне забезпечення і допомога. Пенсійне забезпечення військовослужбовців після звільнення їх з військової служби провадиться відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;
- одноразова грошова допомога;
- соціальні гарантії [4].

Л. Малюга визначає такі способи соціального захисту військовослужбовців [7]:

1) соціальні послуги. Серед таких послуг можемо назвати, наприклад, соціальну та професійну адаптацію; санаторно-курортне лікування та відпочинок військовослужбовців і членів їхніх сімей; психологічну, медико-психологічну реабілітацію; безоплатну кваліфіковану медичну допомогу у військово-медичних закладах охорони здоров'я; організацію та здійснення протезування;

2) соціальна допомога, регулярні або періодичні заходи, спрямовані на зменшення соціальної вразливості військовослужбовців (членів його сім'ї).

3) пільги.

Р. Гринько, А. Мота, С. Петриченко у своїй роботі відзначають, що незважаючи на те, що заходи соціального захисту військовослужбовців можуть

бути невідкладними та поступовими, вони розраховані на тривалий час. Їх забезпечення і реалізація юридично покладено на державу. Державні органи зобов'язані вживати заходів з невідкладного соціального забезпечення осіб, які беруть участь у збройному конфлікті, і більшість з них мають можливість надати додаткові грошові виплати негайно [6].

На сайті Українського Ветеранського фонду акцентують увагу на випадки порушення прав військовослужбовців. Вони мають право самостійно захистити порушені права під час проходження служби двома способами: поданням скарги відповідній посадовій особі; зверненням з позовом до суду. Законодавство передбачає такі форми оскарження військовослужбовцями виданих щодо них незаконних наказів як: надсилання письмових запитів чи особисте звернення до посадових осіб, органів військового управління, органів управління Служби правопорядку; звернення до органів досудового розслідування та інших державних органів; звернення з позовом до адміністративного суду за підсудністю [2].

А. Бейкун та А. Клачко відзначають, що забезпечення соціальної захищеності військовослужбовців є ключовим фактором для забезпечення престижу військової служби та залучення висококваліфікованих кадрів до Збройних сил України. Успішна реалізація цієї мети визначатиме результати військової реформи, подальший прогрес армії, її готовність до бойових дій та здатність виконувати завдання з оборони Батьківщини [5].

Висновки. У цій статті було розглянуто поняття соціального захисту військовослужбовців, що є актуальною темою в сучасному соціальному контексті. Аналізуючи нормативно-правову базу України, було встановлено, що існують чіткі норми та положення, спрямовані на забезпечення соціального захисту для військовослужбовців.

Виявлено, що соціальний захист військовослужбовців реалізується через різноманітні види та способи, такі як соціальне страхування, соціальна допомога, надання пільг і підтримки, житлове забезпечення та інші заходи. Зазначена система соціального захисту має значний вплив на якість життя

військовослужбовців та їхню морально-психологічну стабільність. Соціальний захист військовослужбовців є невід'ємною складовою військової системи країни. Військовослужбовці забезпечують національну безпеку та виконують важливі завдання, тому вони повинні мати гарантовані соціальні пільги та підтримку. Важливо, щоб законодавство країни чітко визначало права та обов'язки військовослужбовців у сфері соціального захисту та гарантувало, що ці права та обов'язки виконуватимуться. Підтримка військових є не лише моральним обов'язком держави перед своїми захисниками, але й важливою умовою для забезпечення стабільності та безпеки в країні. Тільки шляхом створення сприятливих умов для життя та розвитку військовослужбовців можна забезпечити ефективність та надійність військових сил.

Список використаних джерел:

1. Белова І. М., Семенишена Н. В. Суть, основні напрями та функції соціального захисту населення. *Podilian Bulletin Agriculture Engineering Economics*. 2023. № 34. С. 92–107. URL: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2021-1-11>.
2. Захист прав військовослужбовців. Ветеранський фонд (Поруч з ветераном). URL: https://veteranfund.com.ua/legal_consultations/zah-prav/#:~:text=У%20випадку%20порушення%20прав%20в,зверненням%20з%20позовом%20до%20суду.
3. Крижна В. В. Соціальні права громадян: соціальний захист та соціальне забезпечення. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : міжнар. науково-практ. конф., м. Харків, 27 листоп. 2020 р. Харків, 2020. С. 218–219.
4. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-ХІІ : станом на 29 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
5. Beikun A., Klachko A. To define the concept and essence of accounting and registration discipline in police activity of police station officers. *Entrepreneurship*,

Economy and Law. 2021. № 6. С. 90–94. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.6.14>.

6. Hryenko R. V., Mota A. F., Petrechenko S. A. Social protection of servicemen under the conditions of martial law. *Law and Society*. 2022. № 3. С. 161–166. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.3.24>.

7. Maliuha L. The Main Forms And Methods Of Social Protection For Military Personnel. *University Scientific Notes*. 2023. P. 82–94. URL: <https://doi.org/10.37491/unz.95.8>.

Науковий керівник – Семенов В.М., кандидат наук з державного управління, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.

Катерина Марчук,

студентка Сумського державного університету

ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ВІДПОВІДНОСТІ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Вплив невирішених соціальних проблем на якість життя населення став особливо помітним після збройного конфлікту на сході України. Загалом, такі фактори, як загроза для життя та здоров'я людей, поширення насильства, зокрема стосовно жінок, прояви нерівності та дискримінації, збільшення рівнів крайньої бідності та соціальної відчуженості, а також зростання чисельності соціально вразливих груп населення, негативно впливають на потенціал країни. Розповсюдження відчуття соціальної несправедливості та недовіри суспільства до більшості державних інституцій становить серйозну загрозу.

Мета публікації – дослідження ключових показників ефективності соціальних програм та їх відповідність цілям сталого розвитку.

Для досягнення визначеної мети необхідно вирішити такі завдання: